

אוגוסט 2020

ילדי מבקשי המקלט בפתיחת שנת הלימודים תשפ"א: משבר הקורונה צפוי להחריף פערים קיימים

ילדי מבקשי המקלט ברחבי הארץ עומדים לפתוח את שנת הלימודים תשפ"א בפיגור רב וללא יכולת למידה מרחוק. ללא סיוע ותגבור, הפערים הלימודיים וההתפתחותיים מהם סובלים מרבית ילדי מבקשי המקלט צפויים להחריף.

בישראל חיים כ-7,000 קטינים מבקשי מקלט, רובם נולדו בישראל והם בגילאי לידה עד עשר. כ-6,000 מתוכם חיים בתל אביב.¹ הם חיים בישראל עם הוריהם, מבקשי מקלט מסודן ומאריתראה, תחת מדיניות הגנה קבוצתית. משפחות מבקשי המקלט אינן זכאיות לביטוח בריאות ממלכתי ולקצבאות הביטוח הלאומי, וגישתן למרבית שירותי הרווחה והבריאות מצומצמת. בעקבות משבר הקורונה, אחוז האבטלה בקרב קהילת מבקשי המקלט זינק לכ-50 אחוזים, והם נותרו להתמודד עם עוני מחריף ללא דמי אבטלה או רשת בטחון סוציאלית אחרת.

ילדי מבקשי המקלט בגני הילדים ובבתי הספר הממלכתיים סובלים מפערים התפתחותיים ולימודיים קשים, מעיכובים שפתיים, בעיות התנהגות ובעיות רגשיות. פערים ועיכובים אלו נובעים, בין היתר, מהשנים שבהן שהו הילדים במסגרות הפיראטיות לגיל הרך (הבייביסטריום), וכן מחיים במצוקה כלכלית, בצל טראומת הפליטות ובשולי החברה הישראלית. הגננות, המורות ויתר הצוות החינוכי מתמודדים על בסיס יומי עם קשיים רבים עקב מצבם החמור של הילדים, וזאת ללא הכשרה מתאימה, ובמקרים רבים ללא משאבים נוספים. בעקבות משבר הקורונה והשבתת בתי הספר במרץ 2020 שהו הילדים בבית יחד עם הוריהם בתנאי מחיה מורכבים – בדירות קטנות וצפופות אשר לעיתים שוכנים בהן בנוסף לתא המשפחתי דיירי משנה נוספים, ללא חלל מתאים ללמידה וללא מחשבים או חיבור לרשת המאפשר למידה מקוונת.

מכיוון ששנות החינוך בגנים ובבתי הספר אינן זוכות לשירותי גישור שפתי ותרבותי על מנת שיוכלו לתקשר באופן יעיל עם הורים מבקשי מקלט, פעמים רבות הורי התלמידים אינם מבינים מה

¹ ראו א.ס.א.ף - ארגון סיוע לפליטים ולמבקשי מקלט בישראל וספריית גן לוינסקי, [ילדי מבקשי מקלט בישראל - סוגיות מרכזיות ואתגרים בתחום החינוך](#) (2019). נכון להיום, אין גוף רשמי אחד במדינת ישראל המתכלל את נתוני ילדי מבקשי המקלט. המספרים הם הערכות בלבד, ונכונות לסוף 2018.

מצופה מהם ומילדיהם. במקרים מסויימים, הורים מבקשי מקלט לא ידעו כלל על תכנית הלמידה המקוונת. הורים שכן ידעו על הלמידה מרחוק, התקשו לסייע לילדים מכיוון שהתקשורת עם הצוות החינוכי היא בעברית בלבד. רבים מההורים לא ידעו כיצד להתחבר לרשת ובמקרים רבים הילדים למדו בעזרת טלפון נייד של אחד ההורים. מול מגוון הקשיים הללו, ילדים רבים הפסידו חומר לימודי רב.

אתגרי הלמידה המקוונת עדיין בעינם, והם מתווספים לאתגרים הרבים העומדים לפתחם של נשות החינוך, והילדים וההורים בקהילת מבקשי המקלט. ילדי מבקשי המקלט בחטיבות הביניים ובתיכונים יאלצו להתמודד עם קשיים עצומים על מנת להצליח ללמוד. מעבר לכך, החרפה נוספת במגיפת קורונה והשבתת הגנים ובתי הספר בשנת תשפ"א משמעה כי אלפי ילדי מבקשי מקלט יודרו במידה זו או אחרת מהלימודים. על הרשויות המקומיות ומשרד החינוך להבטיח כי גם ילדי מבקשי המקלט, כמו ילדים מקהילות מוחלשות אחרות בישראל, יוכלו להמשיך בלימודים כסדרם ככל הניתן על אף אתגרי הקורונה.

- על הרשויות המקומיות לבצע, באמצעות מוסדות החינוך, מיפוי מיידי של ילדי מבקשי המקלט שאין להם מחשב ו/או גישה לאינטרנט לצורך למידה מרחוק;
- על משרד החינוך והרשויות המקומיות לספק לילדי מבקשי המקלט הלומדים במוסדות החינוך הממלכתיים מחשבים ומקומות גלישה העומדים בדרישות משרד הבריאות.
- על מוסדות החינוך לספק גישור שפתי לצוות החינוך שיאפשר להם לתקשר ולסייע להורי הילדים בחינוך היסודי לחבר את ילדיהם ללמידה מרחוק, וכן לקיים את הוראות משרדי הבריאות והחינוך ככל שהלמידה תתקיים בקפסולות במוסדות החינוך.

הפערים בין ילדי מבקשי המקלט שנולדו בישראל וגדלים כאן לבין ילדים אחרים הלומדים במערכת החינוך גדולים וקשים לצמצום. אין לאפשר למגיפת הקורונה להעמיק אותם אף יותר.